

Tygodnik Gospodarczy PIE

24 czerwca 2021 r.

Letnie ożywienie gospodarcze

Dla europejskich gospodarek okres wakacyjny to czas luzowania obostrzeń. Prognozy gospodarcze sugerują wysokie stopy wzrostu aktywności gospodarczej – duże nadzieje pokładane są w tzw. odroczonym popycie związanym ze wzrostem oszczędności gospodarstw domowych i możliwością ich wydatkowania w zamrożonych do tej pory usługach. Jednak trudno jednoznacznie ocenić, czy będzie to silny impuls.

Popyt krajowy czy wydatki konsumpcyjne w Polsce prawdopodobnie wzrosną umiarkowanie na tle innych państw UE. Polskie gospodarstwa domowe przed pandemią przeznaczają na wydatki rekreacyjne, hotele i gastronomię mniejszą część budżetu niż gospodarstwa w krajach zachodnich. Dodatkowo załamanie w tych działach gospodarki w trakcie pandemii było w Polsce mniejsze niż w krajach zachodniej Europy. Udział tego rodzaju wydatków w Polsce w 2020 r. zmalał z 12 proc. do 10 proc. Europejskie urzędy statystyczne kompilują obecnie ostateczne wskaźniki – dostępne dane wskazują, że we Włoszech analogiczny wskaźnik spadł z 17 proc. do 13 proc., na Malcie z 30 proc. do 18 proc. Porównanie skali wydatków między krajami oraz jej ewolucji w czasie jest tematem jednego z tekstów. Mniejszy udział usług w koszyku konsumenckim to jedna z przyczyn, dla których polska gospodarka mniej ucierpiła w trakcie pandemii. Dlatego czynnik ten będzie wspierał odbicie w dużo mniejszym stopniu niż na zachodzie Europy.

Ponadto, nadal niepewna jest perspektywa wzrostu wydatków turystycznych. Badania koniunktury konsumenckiej sugerują, że polskie gospodarstwa powiększą wydatki wakacyjne – odsetek gospodarstw domowych obawiających się utraty pracy spadł o około 20 pkt. proc. od początku roku i jest zbliżony do danych z 2016 r. Również plany zakupowe są zbliżone do poziomów charakterystycznych dla przeciętnego tempa wzrostu gospodarczego. Równocześnie turyści zagraniczni zostawią w Polsce mniej pieniędzy. Dane GUS wskazują, że od początku pandemii do Polski przybywa ponad 2/3 mniej turystów niż w analogicznych miesiącach 2019 r. Taka tendencja prawdopodobnie utrzyma się również podczas nadchodzących wakacji.

Odmrożenie aktywności poza granicami Polski może być dodatkowym impulsem dla krajowego przemysłu. Warto obserwować wyniki branż działających sezonowo – w tym wydaniu „Tygodnika Gospodarczego PIE” pokażemy, na przykładzie eksportu lodów, sezonowy wzrost popytu w branży spożywczej, na którym skorzystają krajowe firmy. Będzie to jeden z przykładów pokazujących wyraźnie silniejszą aktywność niż rok temu.

Dla rosnącej aktywności w przemyśle zagrożeniem będzie problem niedoboru pracowników. Badania ankietowe Komisji Europejskiej wskazują, że krajowi przedsiębiorcy raportują większe problemy z rekrutacją pracowników niż przedsiębiorcy z innych państw UE. Dotychczas problem ten rekompensował napływ migrantów z Ukrainy, jednak dane z 2020 r. wskazują, że liczba oświadczeń, na podstawie których przyjmowani są cudzoziemcy zmalała nieznacznie – z 1,7 mln do 1,5 mln. O perspektywach na 2021 r. przeczytacie Państwo w tekście.

I wreszcie – okres wakacyjny to przede wszystkim czas urlopów. W Europie dyskutowane jest tzw. prawo do wyłączenia się od technologii pozwalających na pracę zdalną (ang. *right to disconnect*) na czas korzystania z urlopu. Chcemy wykorzystać tę okazję, aby życzyć Czytelnikom wyciszenia, zwolnienia tempa i spokojnego wypoczynku.

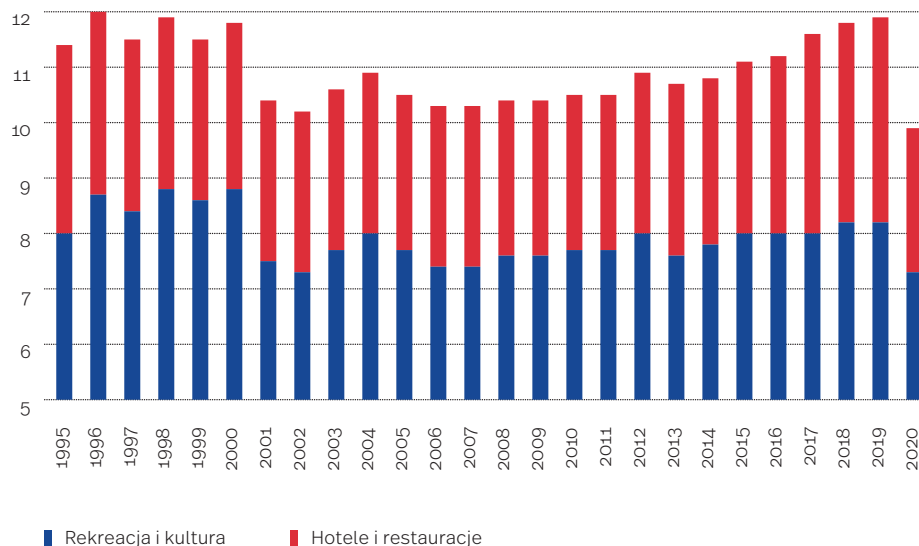
Jakub Rybacki
Starszy analityk PIE

„Wypoczynkowe” wydatki Polaków prawdopodobnie będą szybko rosły – nie tylko w 2021 r.

→ **Udział wydatków na cele wypoczynkowe w wydatkach konsumpcyjnych gospodarstw domowych wyraźnie spadł w 2020 r.** Silny, dwupunktowy spadek – z 12 proc. na 10 proc. – w stosunku do roku poprzedniego był przede wszystkim efektem ograniczeń wprowadzonych w gospodarce w następstwie pandemii Covid-19. Wcześniej

wydatki te rosły pod wpływem wysokiej dynamiki wynagrodzeń, a także transferów uruchomionych w ramach programu Rodzina 500 plus. W podziale na dwie główne kategorie, wg klasyfikacji COICOP, bardziej obniżył się udział wydatków na hotele i restauracje niż wydatków na rekreację i kulturę (wykres 1).

↘ **Wykres 1.** Udział wydatków na cele wypoczynkowe w wydatkach konsumpcyjnych gospodarstw domowych w Polsce (w proc.)

Uwaga: Dane za 2020 r. zostały oszacowane na podstawie wyników badania budżetów gospodarstw domowych [1].

Źródło: obliczenia własne PIE na podstawie danych Eurostatu: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/NAMA_10_GDP_custom_1083676/default/table?lang=en; https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nama_10_co3_p3/default/table?lang=en [dostęp: 21.06.2021].

→ **Wydatki na hotele i restauracje mają wyraźnie mniejsze znaczenie w wydatkach polskich gospodarstw domowych w porównaniu z innymi państwami UE.** W 2019 r. ich udział wyniósł 3,7 proc. wobec 8,7 proc. w UE. Natomiast udział wydatków na rekreację i kulturę jest niewiele niższy niż średnia unijna (8,2 proc. wobec 8,7 proc.). Specyficzną cechą struktury naszych wydatków na cele wypoczynkowe jest relatywnie wysoka pozycja wydatków na zorganizowane wyjazdy wakacyjne (1,5 proc. wobec 1,1 proc. przeciętnie w UE) i zarazem bardzo niski udział wydatków na restauracje, kawiarnie, stołówki (3 proc.

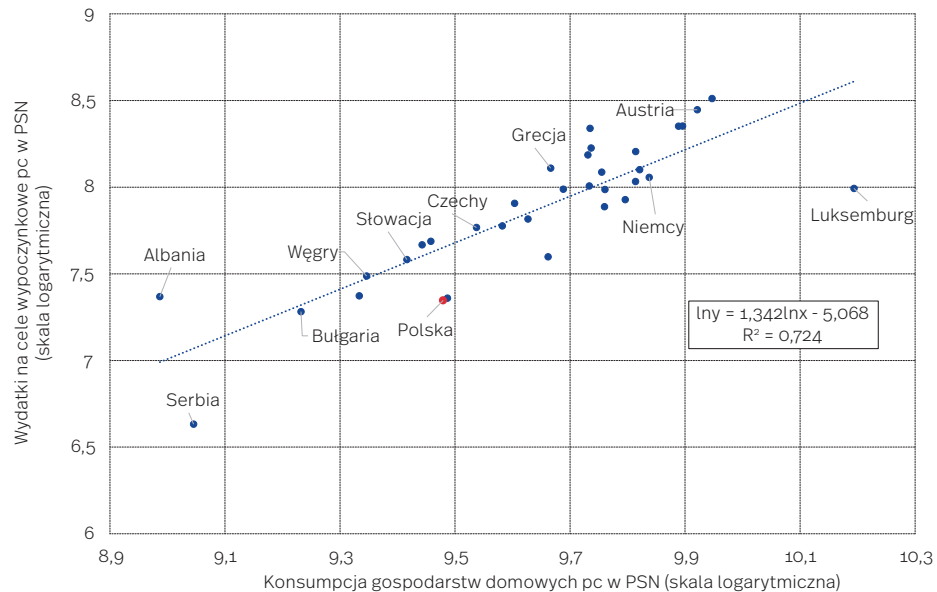
wobec 6,9 proc. w UE) oraz hotelarskie usługi noclegowe (0,7 proc. wobec 1,8 proc. w UE). Ten czynnik strukturalny sprzyjał w okresie obowiązywania restrykcji pandemicznych redukcji skali spadku konsumpcji gospodarstw domowych w porównaniu z innymi krajami UE. Wg dostępnych obecnie fragmentarycznych danych Eurostatu, udział wydatków na cele wypoczynkowe obniżył się w ubiegłym roku we Włoszech o 4,3 pkt. proc., a na Maltce – aż o 12,1 pkt. proc.

→ **Znaczenie wydatków na cele wypoczynkowe rośnie wraz z bogaceniem się gospodarstw domowych.** Wydatki na cele wypoczynkowe

zaspokajają potrzeby na produkty i usługi wyższego rzędu. Z tej racji ich udział w wydatkach ogółem wykazuje tendencję do wzrostu w miarę powiększania się kwoty dochodów do

dyspozycji. Na wykresie 2 przedstawiono tę zależność dla krajów członkowskich i kandydackich UE w 2019 r. z uwzględnieniem różnic w parytecie siły nabywczej.

➤ **Wykres 2.** Konsumpcja gospodarstw domowych per capita w parytecie siły nabywczej a wydatki na cele wypoczynkowe w 2019 r.

Źródło: obliczenia własne PIE na podstawie danych Eurostatu: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/NAMA_10_GDP_custom_1083676/default/table?lang=en; https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nama_10_co3_p3/default/table?lang=en [dostęp: 21.06.2021].

➔ **Udział wydatków na cele wypoczynkowe w Polsce ma potencjał do szybkiego wzrostu w najbliższych latach.** Dochodowa elastyczność popytu na dobra służące wypoczynkowi w państwach UE wynosi 1,34. Oznacza to, że 10 proc. wzrostowi dochodu kierowanego na wydatki konsumpcyjne towarzyszy 13,4 proc. wzrost wydatków na cele wypoczynkowe. Polska lokuje się poniżej wyznaczonej linii trendu, co sugeruje, że nasze gospodarstwa domowe mogłyby przeznaczyć

wyższy odsetek swych wydatków na cele wypoczynkowe w ramach budżetu, którym dysponują. Jest więc potencjał nie tylko do zniwelowania strat pandemicznych, ale i do powrotu na ścieżkę ekspansji obserwowanej w latach wcześniejszych.

[1] <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/warunki-zycia/dochody-wydatki-i-warunki-zycia-ludnosci/sytuacja-gospodarstw-domowych-w-2020-r-w-swietle-badania-budzetow-gospodarstw-domowych,3,20.html> [dostęp: 23.06.2021].

(KM)

Polski eksport lodów przyspiesza

➔ **Polska jest w pierwszej dziesiątce największych eksporterów lodów na świecie.** W 2020 r. nasz udział w światowym eksporcie wyniósł 5 proc., co dało 7. miejsce. Polska jest też w ścisłej europejskiej czołówce pod względem

produkcji lodów. Według Eurostatu, nasz kraj jest 5. producentem w UE, a wielkość produkcji sprzedanej w 2019 r. wyniosła 228,7 mln litrów [2].

➔ **W 2020 r. wartość polskiego eksportu lodów wzrosła o 18 proc. w porównaniu z 2019 r.**

Według danych GUS, w 2020 r. Polska sprzedała za granicę ponad 95 tys. ton lodów o wartości 211,7 mln EUR [3]. Klienci zagraniczni najchętniej nabywali w Polsce lody niezawierające tłuszczu mleka lub zawierające mniej niż 3 proc. masy takich tłuszczów, a więc głównie sorbety. W ub.r. polscy przedsiębiorcy dostarczyli za granicę prawie 72 tys. ton tego typu słodkości na kwotę ok. 159 mln EUR, co stanowiło aż 75 proc. eksportu lodów z Polski. Drugą liczącą się pozycją towarową, z 20,3 proc. udziałem, były lody zawierające tłuszcz mleka (pow. 7 proc. masy tłuszczu), których sprzedano ok. 21 tys. ton na kwotę ponad 43 mln EUR.

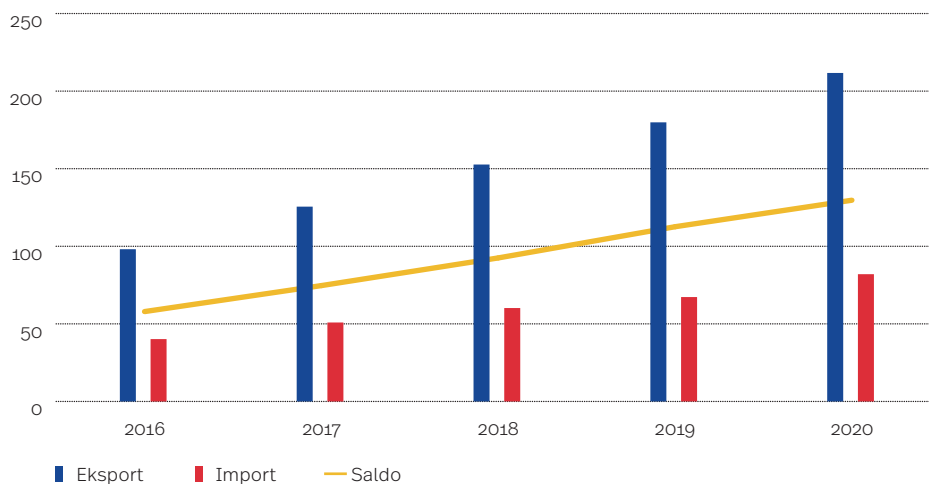
→ **Największymi odbiorcami lodów z Polski są kraje będące największymi producentami w UE.** Udział Niemiec w polskim eksporcie lodów sięgnął w 2020 r. 26 proc., Francji – 13 proc., a Wielkiej Brytanii – 10 proc. [4]. Do tych trzech krajów trafiła blisko połowa sprzedanych za granicę lodów. Smakoszami polskich lodów okazali się także konsumenci

z bardziej odległych państw, np. Kolumbii, Zjednoczonych Emiratów Arabskich, Gambii, Australii i RPA.

→ **Polska importuje o ponad 60 proc. mniej lodów niż ich eksportuje.** W 2020 r. do Polski sprowadzono 36,3 tys. ton lodów o wartości 82 mln EUR. W strukturze importu dominowały produkty niezawierające tłuszczu mleka (ok. 64 proc. wartości importu lodów). Pozostała część to lody zawierające tłuszcz mleka (pow. 3 proc. masy tłuszczu). Głównymi dostawcami lodów są Niemcy (25,7 proc. polskiego importu lodów), Hiszpania (12,8 proc.), Węgry (11,3 proc.) i Litwa (9,6 proc.).

→ **Polski eksport lodów w 2021 r. nie tylko utrzymuje tendencję rosnącą, ale wzrasta coraz szybciej.** W pierwszych czterech miesiącach 2021 r. dynamika wzrostu eksportu lodów przewyższała tę z lat ubiegłych i wyniosła 44 proc. r/r. Wg GUS, wartość sprzedaży lodów za granicę w tym okresie wyniosła 88 mln EUR.

↘ **Wykres 3.** Wymiana handlowa Polski lodami w latach 2016-2020 (w mln EUR)

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych GUS.

[2] <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database> [dostęp: 21.06.2021].

[3] <http://swaid.stat.gov.pl/SitePagesDBW/HandelZagraniczny.aspx> [dostęp: 21.06.2021].

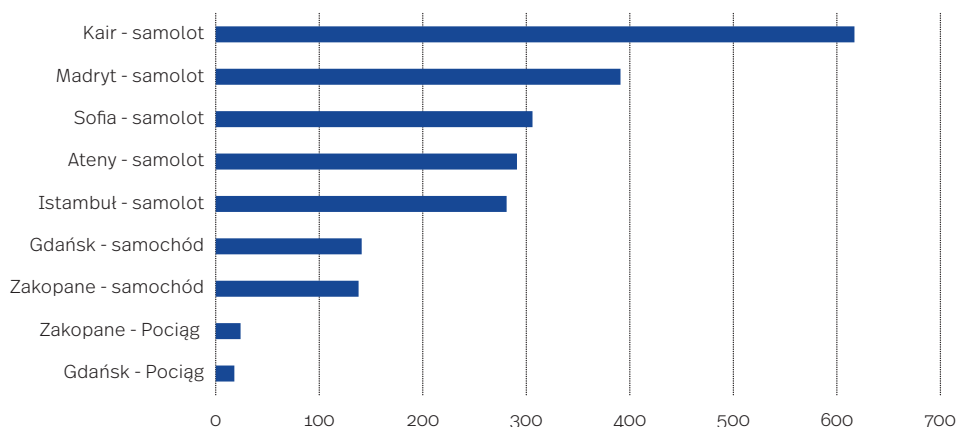
[4] <https://www.intracen.org/itc/market-info-tools/trade-statistics/> [dostęp: 21.06.2021].

Plany wakacyjne Polaków bardziej ekologiczne niż w 2019 r.

→ Według tegorocznych badań, jedynie od 6 proc. [5] do ok. 18 proc. [6] ankietowanych planuje wyjazd za granicę, co jest znacząco niższym wynikiem niż w 2019 r., gdy chęć spędzenia wakacji poza Polską deklarowało ponad 30 proc. badanych [7]. Jak odnotowują tegoroczne raporty na

temat planów wakacyjnych Polaków, znacznie więcej osób planuje wyjazd niż w poprzednim roku, kiedy to aż 54 proc. ankietowanych w ogóle nie wyrażało chęci wyjazdu na urlop. Równocześnie jednak znacząca większość deklaruje zamiar spędzenia urlopu w kraju.

↘ Wykres 4. Poziom emisji CO₂ dla podróży z Warszawy w obie strony dla pojedynczego pasażera (w kg)

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych ICAO, KOBIZE oraz PKP Intercity.

→ Wśród najpopularniejszych kierunków turystycznych wskazywanych przez Polaków w 2019 r. dominowały Grecja (26 proc.), Turcja (21 proc.), Bułgaria (13,5 proc.), Egipt i Hiszpania (blisko po 9 proc.). Z kolei w Polsce większość ruchu turystycznego koncentruje się nad morzem (województwa zachodniopomorskie i pomorskie) oraz w powiatach górskich. Chętnie odwiedzane są także miejscowości uzdrowiskowe oraz największe miasta w Polsce [8].

→ Niższa liczba wyjazdów zagranicznych może oznaczać duże korzyści dla środowiska naturalnego. W przypadku 3-osobowej rodziny z Warszawy podróż na Pomorze lub w polskie góry przekładać się będzie na emisję 60-80 kg CO₂, jeśli wybierze podróż pociągiem i ok. 140 kg CO₂ przy użyciu transportu

samochodowego. Podróż zagraniczna samolotem dla 3 osób to w przypadku najpopularniejszych destynacji turystycznych z 2019 r. od blisko 850 kg do ok. 1850 wyemitowanych kg CO₂. **Oznacza to, że wybór polskiej zamiast egipskiej plaży może w tym przypadku zaoszczędzić środowisku ponad 1,5 tony CO₂.**

[5] <https://forsal.pl/lifestyle/turystyka/artykuly/8170331,wakacje-2021-38-proc-polakow-nie-planuje-letniego-wyjazdu-na-urlop-sondaz.html> [dostęp: 23.06.2021].

[6] <https://arc.com.pl/wakacje-w-polsce-mimo-ze-drogo/> [dostęp: 23.06.2021].

[7] <https://mondial-assistance.pl/centrum-prasowe/aktualnosci/65-proc-polakow-wybiera-sie-w-tym-roku-na-wakacje> [dostęp: 23.06.2021].

[8] http://pie.net.pl/wp-content/uploads/2020/05/PIE-Raport_Turystyka.pdf [dostęp: 23.06.2021].

Rekordowy napływ migrantów zarobkowych do Polski

- **W 2018 r. Polska była największym rynkiem pracy spośród państw OECD przyjmującym tymczasowych pracowników z innych krajów.** OECD szacuje [9], że w naszym kraju pracowało ok. 1,1 mln tymczasowych migrantów zarobkowych spoza Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Tym samym pod względem liczby tymczasowych migrantów zarobkowych wyprzedziliśmy Stany Zjednoczone (724 tys. tymczasowych migrantów) i Niemcy (458 tys. tymczasowych migrantów).
- **W 2020 r., mimo pandemii, zaobserwowaliśmy wzrost liczby zatrudnionych obcokrajowców w polskiej gospodarce.** Liczba cudzoziemców w ubezpieczeniu emerytalno-rentowym ZUS w I kw. 2021 r. wyniosła 766 tys. osób, co oznacza wzrost o 41 tys. względem końca 2020 r., kiedy w rejestrze figurowało 725 tys. cudzoziemców [10]. Przyrost liczby obcokrajowców w ubezpieczeniu ZUS możliwy był dzięki przepisom tarczy antykryzysowej, które automatycznie przedłużyły ważność posiadanych zezwoleń na pracę na okres trwania stanu epidemii. W efekcie liczba nowowydanych zezwoleń na pracę w całym 2020 r. (o 8,6 proc. względem 2019 r.).
- **Tymczasowi migranci zarobkowi z krajów spoza UE zatrudniani są na ogół w zawodach wymagających niskich kwalifikacji, w których krajowa podaż pracy jest**

niewystarczająca. Według Skill Panorama [11], ok. 75 proc. wszystkich pracowników tymczasowych stanowili pracownicy z niskim lub średnim wykształceniem. W Polsce udział tymczasowych migrantów zarobkowych dotyczy w szczególności: przetwórstwa przemysłowego (23,3 proc. wydanych zezwoleń), budownictwa (23,5 proc. wydanych zezwoleń), administrowania i działalności wspierającej (22,1 proc.), transportu i gospodarki magazynowej (17,8 proc.). Branżami w istotny sposób korzystającymi z pracy cudzoziemców są również rolnictwo i turystyka, w przypadku których jednak większość firm może korzystać z uproszczonej procedury legalizacji pracy cudzoziemców, tj. zezwolenia na pracę sezonową. W 2020 r., mimo pandemii, liczba wydanych zezwoleń na pracę sezonową była wyższa niż w 2019 r. i wyniosła 137,4 tys., z czego zdecydowana większość dotyczyła prac rolniczych (133,6 tys.).

[9] OECD (2020), *2020 Migration Outlook*, https://www.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/international-migration-outlook_1999124x [dostęp: 23.06.2021].

[10] ZUS (2020), *Portal Statystyczny ZUS*, <https://psz.zus.pl/> [dostęp: 23.06.2021].

[11] Skill Panorama (2020), <https://skills Panorama.cedefop.europa.eu/en/dashboard/temporary-employment?year=2019&country=EU#5> [dostęp: 23.06.2021].

(PK)

Turyści zagraniczni w Polsce – odbicie czy kontynuacja pandemicznego trendu?

- Chociaż Polska jest krajem z niskim udziałem turystów zagranicznych w całym ruchu turystycznym, to ich liczba systematycznie rosła w ostatnich latach aż do ubiegłego roku narażonego ograniczeniami pandemicznymi (wykres 5).
- **Według danych opublikowanych przez Europejską Komisję Turystyki [12], liczba przyjazdów nierezydentów do Polski zmniejszyła się w 2020 r. o 69,7 proc., a liczba noclegów sprzedanych nierezydentom**

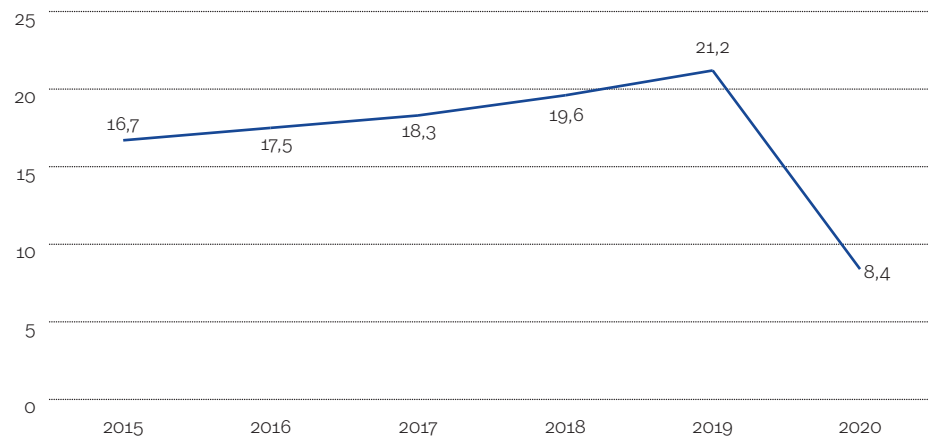
spadła o 64,5 proc. Dane dla stycznia 2021 r. były jeszcze gorsze: w porównaniu ze styczniem 2020 r. liczba przyjazdów nierezydentów spadła aż o 94,3 proc., a liczba noclegów wykupionych przez gości zagranicznych o 89,4 proc.

- **Niedobór wydatków turystów zagranicznych częściowo zrekompensowały branże turystycznej wydatki turystów krajowych.** Wraz ze wzrostem liczby zagranicznych turystów rosły też ich wydatki w Polsce. Te

również znacząco spadły w ubiegłym roku. Spadek dochodów sektora turystycznego na skutek braku zagranicznych turystów jest szczególnie dotkliwy, ponieważ goście zagraniczni – chociaż stanowią mniejszość w polskim ruchu turystycznym – wydawali w Polsce

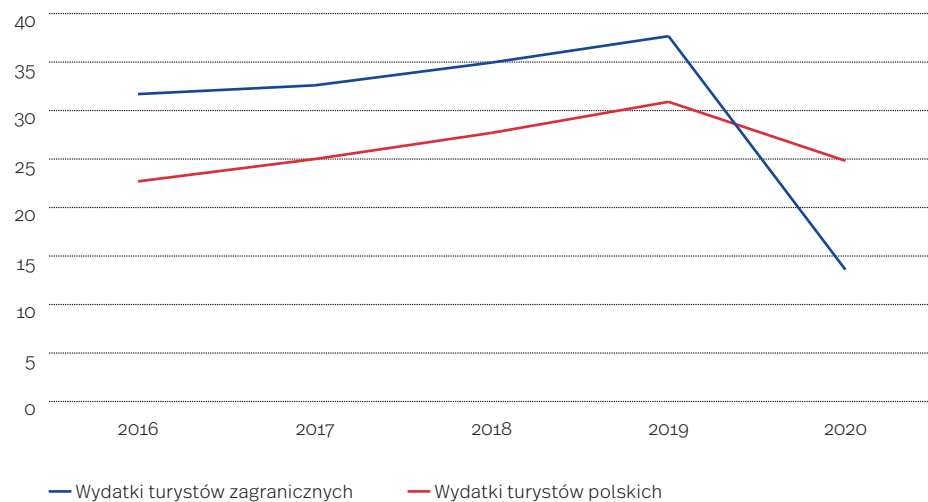
zwykle więcej niż goście krajowi. Ubiegły rok był wyjątkowy również pod tym względem, kiedy to wobec mniejszej liczby zagranicznych turystów ich wydatki po raz pierwszy od wielu lat były mniejsze niż wydatki rodzimych turystów (wykres 6).

➤ **Wykres 5.** Liczba turystów zagranicznych w Polsce w latach 2015-2020 (w mln)

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych GUS i Ministerstwa Sportu i Turystyki.

➤ **Wykres 6.** Wydatki polskich i zagranicznych turystów w Polsce w latach 2016-2020 (w mld PLN)

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych GUS.

➔ Według danych GUS, w ogólnej liczbie turystów zagranicznych korzystających z bazy noclegowej w Polsce w 2020 r. przeważali turyści z Niemiec (797 tys.), Ukrainy (206 tys.) i Wielkiej Brytanii (186 tys.). Spośród pozostałych krajów najwięcej turystów przyjechało z Rosji (75 tys.), Czech (73 tys.), Stanów

Zjednoczonych (69 tys.) oraz Francji i Włoch (po 64 tys.).

➔ Zdecydowany spadek liczby zachorowań na Covid-19 i postępujące szybciej niż w niektórych krajach znoszenie obostrzeń oraz związana z tym stabilizacja mogą stanowić zachętę do spędzenia urlopu w Polsce dla większej

niż w ubiegłym roku liczby obcokrajowców. Powinna temu sprzyjać rosnąca liczba osób zaszczepionych w Unii Europejskiej i poza nią, których przy wjeździe do Polski nie obowiązuje kwarantanna. Problemem może być jednak nadal ograniczona dostępność bazy noclegowej, która z trudem zaspokaja zapotrzebowanie gości z Polski.

- Trudno też ocenić jednoznacznie, na ile Polska będzie atrakcyjnym celem podróży dla osób, które nie mogły odbyć wakacji od ponad roku. 19. miejsce w rankingu konkurencyjności podróży i turystyki wśród krajów Unii Europejskiej i 42. w skali 140 krajów ze wskaźnikiem 4,2 w 7-stopniowej skali [13] nie dają nam dobrej pozycji konkurencyjnej w starciu z czołówką europejską: Hiszpanią, Francją i Niemcami, a także takimi krajami turystycznymi, jak Grecja czy Chorwacja, które w rankingu wypadają tylko nieco lepiej niż Polska

ze wskaźnikiem na poziomie 4,5. Atutem Polski w stosunku do tych krajów pozostaje jednak – mimo inflacji – konkurencyjność cenowa, zwłaszcza wobec umacniającego się EUR. Chociaż w ubiegłorocznych analizach zakładano pesymistycznie, że odrobienie dochodów utraconych wskutek mniejszego napływu turystów zagranicznych może potrwać nawet kilka lat, dzisiejszy kontekst pozwala na umiarkowanie większy optymizm w tym zakresie.

[12] European Travel Commission (2021), *European Tourism – Trends and Prospects*, "Quarterly Report Q1/2021", https://etc-corporate.org/uploads/2021/05/ETC-Quarterly-Report-Q1-2021_Public-1.pdf [dostęp: 21.06.2021].

[13] Dane za 2019 r. Travel&Tourism Competitiveness Index (2019), https://tcdata360.worldbank.org/indicators/tour.comp.comp?country=BRA&indicator=3524&viz=line_chart&years=2015,2017 [dostęp: 23.06.2021].

(AWP)

Czy na urlopie wyłączymy się z pracy?

- Wakacje wydają się okresem wytchnienia od pracy i odpoczynku, tymczasem coraz więcej osób deklaruje wykonywanie obowiązków zawodowych w czasie wolnym od pracy. Okres pandemii, pracy zdalnej, większe wykorzystanie narzędzi cyfrowych tylko wzmocniły ten trend. Problem nabiera też wymiaru regulacyjnego.
- **W grudniu ubiegłego roku Parlament Europejski przyjął raport wzywający Komisję Europejską do przedstawienia wniosku legislacyjnego, wprowadzającego prawo pracownika do „wyłączenia się” z obowiązków służbowych.** Propozycje odnoszą się ściśle do pracowników pracujących zdalnie, za pośrednictwem narzędzi IT. Proponowany mechanizm ma z jednej strony monitorować czas pracy, a z drugiej pozwolić na nieodpowiadanie na służbową komunikację w godzinach „po pracy” [14].
- **Pracownicy pracujący z domu znacznie częściej wykonują obowiązki służbowe w czasie prywatnym niż pracownicy pracujący stacjonarnie** [15]. Zjawisko to obserwowano już przed pandemią, jednak w czasie COVID-19 znacznie większy odsetek osób przeniósło pracę z biura do domu, a zatem

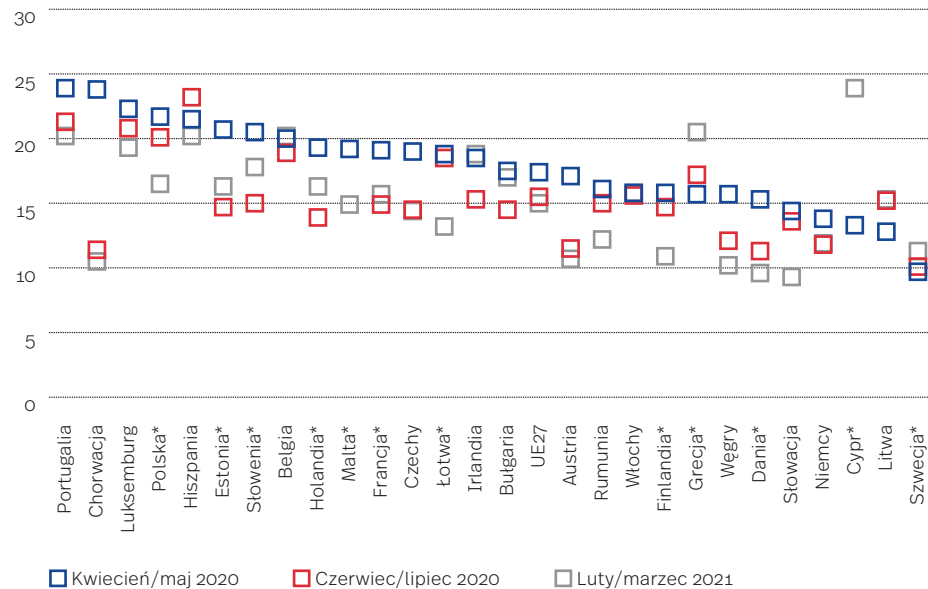
znacznie więcej osób pracowało w czasie prywatnym.

- **Tendencja ta zmieniała się jednak w czasie – najwyższy odsetek pracujących „po godzinach” odnotowany był w początkowym okresie pandemii.** W Portugalii, Chorwacji, Luksemburgu, Polsce i czterech innych krajach przynajmniej jedna piąta pracowników deklarowała pracę w czasie wolnym. W trzeciej fali badania prowadzonego przez Eurofund, wiosną 2021 r., nieco mniej osób deklarowało pracę po godzinach – dla Polski było to 16,5 proc., a więc o 5,2 pkt. proc. mniej niż rok wcześniej [16].
- **Wydłużenie czasu pracy i zaburzenie podziału na czas pracy i czas wolny, jeśli są obecne przez dłuższy czas, mogą przynieść negatywne skutki zarówno zdrowotne, jak dotyczące produktywności pracy** [17]. Pracownicy pracujący z domu, z wykorzystaniem narzędzi ICT są też narażeni na większy stres i częściej dotyczą ich różnego rodzaju problemy zdrowotne [18]. Pracownicy w czterech europejskich krajach (Francji, Belgii, Włoszech, Hiszpanii) mają już prawie zagwarantowaną możliwość odłączenia się od spraw zawodowych toczących się

na mailach i komunikatorach. Jeśli inicjatywa Parlamentu Europejskiego nie zostanie schowana do szuflady, być może tegoroczny

urlop będzie ostatnim, podczas którego spokój zakłócają nam powiadomienia służbowej poczty.

➤ **Wykres 7.** Jak często w ostatnich dwóch tygodniach pracowałeś/aś w czasie wolnym, aby wypełnić obowiązki służbowe (suma proc. odpowiedzi „codziennie” i „co drugi dzień”)

Uwaga: * przy nazwie kraju oznacza, że przynajmniej w jednej z fal badania odpowiedzi udzieliło między 100 a 200 respondentów, co oznacza, że wyniki należy traktować z ostrożnością.

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie: Eurofound (2020), *Living, working and COVID-19 dataset*, Dublin, <http://eurofound.link/covid19data> [dostęp: 23.06.2021].

[14] https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2020-0246_EN.pdf [dostęp: 22.06.2021].

[15] Llave, O.V. (2021), *Telework, ICT-based mobile work in Europe: Trends Challenges and the Right to Disconnect*, <https://www.eurofound.europa.eu/publications/presentation/telework-ict-based-mobile-work-in-europe-trends-challenges-and-the-right-to-disconnect> [dostęp: 22.06.2021].

[16] Eurofound (2020), *Living, working and COVID-19 dataset*, Dublin, <http://eurofound.link/covid19data> [dostęp: 23.06.2021].

[17] <https://academic.oup.com/aje/article/169/5/596/143020> [dostęp: 23.06.2021].

[18] Eurofound (2020), *Telework and ICT-based mobile work: Flexible working in the digital age, New forms of employment series*, Publications Office of the European Union, Luxembourg.

(IS)

Kolejne wakacje Polaków w czasie pandemii

➔ Według badań Payback [19], w tym roku wyjazd na urlop planuje 46 proc. badanych.

Z badań PIE i PFR przeprowadzonych pod koniec sierpnia 2020 r. (n=1098) wynika, że w poprzednim roku na wakacje wyjechało 35 proc. badanych (wyjazd na co najmniej tydzień). Zdecydowana większość z nich spędziła wakacje tylko w Polsce (76 proc.), znacznie

mniej za granicą (12 proc.), a jedynie 6 proc. wybrało oba kierunki (infografika 1). Według Payback, w 2021 r., podobnie jak w 2020 r., **zdecydowana większość (64 proc.) zamierza spędzić urlop w Polsce**. Za granicę chce wyjechać 16 proc., a w domu zostanie 12 proc. badanych. Urlop podzielony na wyjazd w kraju i za granicę deklaruje 8 proc. respondentów.

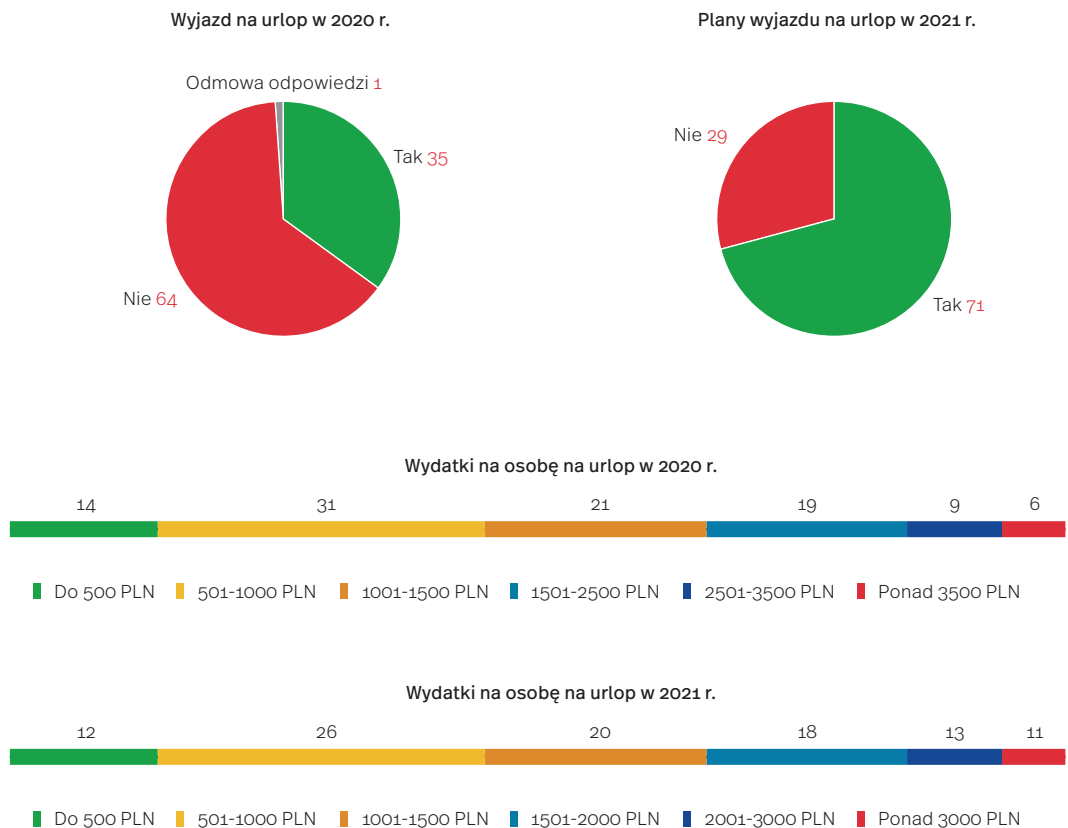
Z sondażu Kantar Public wynika natomiast, że 46 proc. ma plany wakacyjne, z czego 23 proc. dotyczące Polski, 6 proc. zagranicy, a 13 proc. jeszcze nie podjęto decyzji odnośnie do kierunku wypoczynku [20]. Podobne wyniki uzyskano w badaniu Providenta [21], w którym co trzecia osoba chce spędzić urlop w kraju, 7,8 proc. za granicą, a 6 proc. zarówno za granicą, jak i w Polsce.

→ **Urlopu nie planuje w tym roku 17 proc. osób**, które wzięły udział w badaniu Payback. 22 proc. z nich **jako główny powód wskazało brak funduszy**, 21 proc. zbyt dużą ilość pracy, a dla 15 proc. przeszkodą są ograniczenia w podróżowaniu będące rezultatem pandemii. Ponadto 12 proc. respondentów zrezygnowało z wakacji z powodu braku pracy. Według Barometru Providenta, brak planów urlopowych deklaruje natomiast 30 proc. Polaków. W badaniu Kantar odsetek osób bez planów

urlopowych jest jeszcze wyższy i wynosi aż 38 proc. Badanie Kantar było jednak przeprowadzane wcześniej (początek maja) niż Providenta (maj) i Payback (czerwiec), co może oznaczać, że rozluźnienie restrykcji pandemicznych przez Polskę i inne kraje UE zachęciło część osób do zrewidowania swoich planów.

→ **Według Payback, osoby, które planują wypoczynek, myślą przede wszystkim o dwutygodniowym urlopie (42 proc. osób)**. Z krótszego, tygodniowego odpoczynku, zamierza skorzystać 35 proc. Wyjazdy indywidualne cieszą się większym powodzeniem (70 proc.) niż zorganizowane (20 proc.). **W porównaniu z poprzednimi latami nastąpił wzrost zainteresowania rezerwacją domków letniskowych, apartamentów, kwater i pokoiów pozwalających na wypoczynek na tonie natury z dala od innych turystów.**

▸ **Infografika 1.** Wyjazdy wakacyjne w 2020 r. i plany urlopowe Polaków na wakacje 2021 r. (w proc. odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie: dane za 2020 r. – badania PIE i PFR; dane za 2021 r. – badania Payback.

- W 2021 r., według Payback, najczęściej badanych (26 proc.) wskazało, że na urlop przeznaczy między 501 PLN a 1000 PLN na osobę. Mniej osób (20 proc.) wyda od 1001 PLN do 1500 PLN, a 18 proc. – od 1501 PLN do 2000 PLN. W ubiegłym roku, według badań PIE i PFR, grupa osób, które wydały od 501 PLN do 1000 PLN na osobę również była najliczniejsza (31 proc.). W 2021 r. wzrósł jednak udział osób, które planują wydatki w wyższych przedziałach (infografika 1). Może to być związane z ogólną poprawą sytuacji gospodarczej w kraju, a co za tym idzie bytowej wielu rodzin, ale również z braniem pod uwagę ewentualny wzrost cen za usługi turystyczne.
- Polacy są umiarkowanie ostrożni w tegorocznych planach urlopowych. Czynniki, które biorą pod uwagę, to przede wszystkim obawy o bezpieczeństwo i zdrowie oraz niepewność, jak sytuacja pandemiczna będzie się kształtować w momencie wyjazdu, szczególnie za granicę. Na początku tegorocznego sezonu urlopowego dla co czwartej osoby ważną kwestią, wpływającą na zamierzenia związane z wypoczynkiem, jest konieczność przeprowadzenia testu na COVID-19 przed wyjazdem i po

powrocie do kraju. Co piąta osoba wskazała, że na jej decyzje o wyjeździe na urlop wpływa posiadanie paszportu covidowego, który umożliwia łatwiejszy wyjazd za granicę oraz zapewnia większą swobodę w korzystaniu z atrakcji turystycznych [22].

[19] Kierunek – urlop. PAYBACK przygląda się planom wakacyjnym Polaków (2021), https://www.payback.group/pl/publikacje/artukul/?tx_news_pi1%5Baction%5D=detail&tx_news_pi1%5Bcontroller%5D=News&tx_news_pi1%5Bnews%5D=774&cHash=5f50959d7759ecc683023a28ad9c9b8a [dostęp: 16.06.2021].

[20] Wakacje 2021: 38 proc. Polaków nie planuje letniego wyjazdu na urlop [SONDAŻ] (2021), <https://forsa.pl/lifestyle/turystyka/artykuly/8170331,wakacje-2021-38-proc-polakow-nie-planuje-letniego-wyjazdu-na-urlop-sondaz.html> [dostęp: 21.06.2021].

[21] Barometr Providenta: Pandemia wpływa na plany urlopowe połowy Polaków (2021), <https://media-provident.pl/pr/673276/barometr-providenta-pandemia-wplywa-na-plany-urlopowe-polowy-polakow> [dostęp: 21.06.2021].

[22] Barometr Providenta: Pandemia wpływa na plany urlopowe połowy Polaków, <https://infowire.pl/generic/release/673276/barometr-providenta-pandemia-wplywa-na-plany-urlopowe-polowy-polakow> [dostęp: 10.06.2021].

(UKG, AS)

Opracowanie merytoryczne: Joanna Gniadek, Adam Juszcak, Urszula Kłosiewicz-Górecka, Paula Kukołowicz, Krzysztof Marczewski, Jakub Rybacki, Anna Szymańska, Ignacy Święcicki, Agnieszka Wincewicz-Price

Polski Instytut Ekonomiczny

Polski Instytut Ekonomiczny to publiczny *think tank* gospodarczy, którego historia sięga 1928 roku. Obszary badawcze Polskiego Instytutu Ekonomicznego to przede wszystkim handel zagraniczny, makroekonomia, energetyka i gospodarka cyfrowa oraz analizy strategiczne dotyczące kluczowych obszarów życia społecznego i publicznego Polski. Instytut zajmuje się dostarczaniem analiz i ekspertyz do realizacji Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, a także popularyzacją polskich badań naukowych z zakresu nauk ekonomicznych i społecznych w kraju oraz za granicą.

Wydarzenia i dane przedstawione w niniejszej publikacji pochodzą i bazują na źródłach zewnętrznych, stąd nie gwarantujemy ich poprawności. Mogą one być ponadto niekompletne albo skrócone. Wszystkie opinie i prognozy wyrażone w niniejszej publikacji są wyrazem oceny ekspertów PIE w dniu ich publikacji i mogą ulec zmianie bez zapowiedzi. Niniejszy dokument jest jedynie materiałem informacyjnym do użytku odbiorcy.

